

АРХІТЕКТУРНІ АСПЕКТИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Громадські будівлі соціального призначення займають визначне місце серед загальної групи цивільних будівель і споруд. Виступаючи у ролі основних об'єктів соціальної інфраструктури країни, вони повинні забезпечувати потреби людей у реалізації різноманітних соціально-значущих процесів, до яких можна віднести: тимчасове проживання, лікування, навчання, харчування, побутове та адміністративне обслуговування населення, тощо. За функціональними ознаками такі будівлі можна поділити на: навчально-виховні, лікувально-профілактичні, спортивно-оздоровчі, торгівельні, заклади тимчасового проживання, громадського харчування, соціального і культурного обслуговування. Кожна з цих груп представлена великою кількістю громадських будівель, що відрізняються за своєю структурою, місткістю, особливостями функціональної організації, контингентом відвідувачів та персоналу, а також тривалістю та циклічністю перебування.

Переважає більшість закладів соціальної сфери зведена у радянський період існування нашої країни – в середині та другій половині ХХ сторіччя. Значний відсоток таких будівель реалізовувався за типовими проектами, розробкою яких займався цілий ряд проектних інститутів на території України та всього Радянського Союзу. Близько 85 % громадських будівель в Україні побудовані за типовими проектами, найбільшу частку в них складають громадські заклади соціальної сфери. Масова типізація будівництва об'єктів соціальної сфери мала, звичайно, ряд переваг: значне прискорення темпів проектування та спорудження будівель; можливість індустриального виготовлення стандартних та уніфікованих конструктивних елементів; експертний відбір найбільш вдалих функціональних та об'ємно-просторових рішень; широке застосування результатів досліджень у галузі експериментального проектування; передбачуваність витрат та строків будівництва і т. ін. Проте, типізація об'єктів зумовила і ряд недоліків: певну одноманітність та обмеженість стильових, планувальних та конструктивних рішень; зменшення впливу оточення на архітектуру об'єктів будівництва та широке розповсюдження відносно невисоких стандартів якості обслуговування (зокрема, у галузі тимчасового проживання). Разом з тим, з плином часу суттєво змінюються вимоги до функціонального складу, інженерно-технічного оснащення та естетично-образних рішень громадських будівель. Технічний прогрес, сучасні технології, трансформації у законодавстві соціальної сфери та зміни у загальній структурі громадського середовища, нове територіальне планування країни; запровадження міжнародних стандартів якості

обслуговування, інклюзивності освіти, зміни у вимогах до енергоефективності та безпечності громадських закладів, зумовили необхідність будівництва нових, сучасних об'єктів, а також проведення комплексної реконструкції існуючого фонду громадських будівель соціальної сфери.

Незважаючи на те, що такі будівлі мають суттєві відмінності у функціональному призначенні, об'ємно-просторовій організації, складі приміщень, місткості, конструктивних рішеннях тощо, можна виділити основні завдання, які необхідно вирішувати при комплексній реконструкції таких об'єктів:

1. *Забезпечення їх функціональної інтегрованості* в оточуюче житлове та громадське архітектурне середовище (що передбачає відповідність функціонального призначення та структури будівлі загальній організації громадського обслуговування та основним потребам оточуючого населення) поряд зі *збереженням цілісності містобудівного середовища* (покращенням загальної композиційної та функціональної структури містобудівного оточення, гармонізацією зорового сприйняття об'єкту реконструкції).

2. *Архітектурно-просторову та інженерно-технічну модернізацію* (передбачає оновлення об'єктів, приведення їх у відповідність до сучасних вимог, нормативів та умов експлуатації; інженерно-технічне переоснащення; забезпечення енергоефективності подальшого використання будівель).

3. *Створення безбар'єрного архітектурного середовища* – забезпечення такої архітектурно-просторової організації території та самих будівель закладів соціальної сфери, що передбачала б задоволення потреб маломобільної групи населення. (в тому числі, у зв'язку з запровадженням принципів інклюзивного навчання та необхідності забезпечення його реалізації у будівлях освітніх закладів, що початково не були розраховані на перебування у них дітей з особливими потребами;).

4. *Забезпечення естетично-образної виразності* при реконструкції об'єктів соціальної сфери, зведених за типовими проектами, має надзвичайно важливе значення, оскільки суттєво впливає на загальну привабливість таких закладів для подальшого використання.

Комплексна реконструкція громадських закладів соціальної сфери є нагальним питанням для сучасної України, оскільки значні зміни у законодавчій сфері та громадській структурі суспільства зумовили необхідність значного оновлення та модернізації таких закладів, розширення їх номенклатури та приведення у відповідність до взірцевих світових стандартів. Архітектурні аспекти проведення такої реконструкції передбачають необхідність ґрунтовних наукових досліджень у галузі вивчення особливостей реконструкції як окремих закладів соціальної сфери, так і оновлення загальної структури громадського обслуговування в цілому.